

(The National Interest, 19.12.2011)

Зашто немачка позиција силе уздиже сумње и страхове широм Европе

По први пут од свог оснивања 1871, чини се да је Немачка у позицији да постигне свој дугогодишњи циљ довођења већег дела Европе под своју контролу, овај пут мирним средствима. А то нужно оживљава старе и нове политичке страхове међу Европљанима

Истина, неки људи – на пример Грци и Италијани – се опиру новом облику немачке геоекономске хегемоније у Европи, постигнуте уз помоћ новог облика француске колаборације. Али стручњаци дискредитују те исте Медитеранце као гомилу лењиваца који лешкаре по плажама и походе партије на периферији Европе, и који тек треба да се упознају са основама финансијске писмености двадесет првог века.

Нема сумње, велики део преовлађујућег дискурса у медијима третира дебату у евро-зони као расправу о економској политици – или, као што је предложио колумниста Њујорк тајмса Дејвид Брукс, као битку између "формуле награда за труд која подупире капитализам" (Немачка и Сједињене Државе) и оних Европљана који тек треба да прихвате "вредности, навике и друштвени уговор на којима се заснива целокупни просперитет Запада."

Брукс се подсмева идеји да су Немци „залуђени неким полу-блесавим празноверјем о необузданој инфлацији". Али његово порицање је штампано истог дана када је и Тајмс на насловној страни имао извештај из Немачке под насловом "Немачки страх од раста инфлације кочи храбре мере у дужничкој кризи". Брукс изгледа мисли да постоји нека врста софтвера који народима прописује како да спроводе капитализам.

Ово је иста врста економског детерминизма попут оног који су промовисали интелектуални савезници Човека из Давоса [\[1\]](#), који су још од краја Хладног рата инсистирали на томе да ће универзална идеологија економског либерализма довести до

победе капитализма овде, онде, туда, и свуда.

У стварности, има много верзија капитализма, од идеала Ејн Рандове о слободном тржишту до кинеског "државног капитализма". Сви су они углавном производи јединствених историјских услова и културне традиције. То што су Немачка и Сједињене Државе доживели огроман економски раст у периоду након Другог светског рата има везе са снагом која је потицала из њихових вредности и њихове историје као националних заједница.

Англо-саксонски облик капитализма практикован у САД, са нагласком на индивидуалној иницијативи и нерегулисаном тржишту, сасвим је другачији од модела "социјалног капитализма" какав се може наћи у Немачкој. Ова верзија претпоставља блиску сарадњу између влада, бизниса и синдиката. И мада је можда тешко приморати Грке и Италијане да играју по правилима штедљивости и друштвене одговорности на којима се базира немачки модел, исто тако нико не би могао силом натерати Немце да практикују амерички каубојски и индивидуалистички облик капитализма.

То што ће Немачка вероватно изаћи из кризе еврозоне на победничкој "win-win" позицији сведочи о успеху њеног модела и умешности којом су њене политичке и економске елите следиле стратешке интересе своје нације. Након успешног уједињења подељеног народа после пада Берлинског зида, Немачка је пристала да ојача Европску унију и створи евро-зону као део настојања да се ублаже страхови њених бивших француских и британских супарника. Али то је такође донело обиље могућности за њене финансијске институције.

С једне стране, Немачка би могла доминирати еврозоном, а самим тим и целом ЕУ, путем диктирања фискалне и монетарне политике која би ишла у прилог њеним интересима. Или би могла да формира језгро мање и кохезивније групе економија –у које би спадале Француска, Холандија, Белгија, и бивши комунистички блок земаља источне и централне Европе – које би постало економски мотор Европе.

У сваком случају, успон Немачке као водеће континенталне силе оживљава старе и нове политичке страхове међу Европљанима. У занимљивом политичком преокрету, десничарске националистичке странке у Француској и Холандији, као и другде у Европи, су се испоставиле најгласнијим противницима идеје о немачком предвођењу ЕУ (поврх претходног оштрог противљења муслиманској имиграцији).

Ове десничарске партије добијају све већу изборну подршку међу бирачима из радничке класе који су у прошлости нагињали ка социјалистичкој и комунистичкој партији. Оно што многи сада виде као дебату о економској политици могло би последично да доведе до снажне националистичке реакције. Немачка Ангеле Меркел није Четврти Рајх, али је све више у позицији да наметне своју вољу суседима. А то неминовно рађа страхове.

Леон Хадар је вашингтонски новинар и аналитичар глобалних питања, аутор књиге Пустинска олуја: Неуспех политике на Блиском истоку (Palgrave Macmillan, 2005)

Превод: **НСПМ**

[1] Неологизам који означава представнике нове [транснационалне елите](#) која се окупља на годишњим скуповима поред осталог на Светском економском форуму у швајцарском месту Давосу и расправља о најважнијим светским политичким и економским питањима, прим.прев.